

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 28 mars 1922 kl. 4 e. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 6, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beviljande av statsbidrag till avlöning av vissa övningslärare vid folkskolorna.

I en inom andra kammaren av herr *Uddenberg* i Varberg väckt motion, nr 69, hemställes, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla det Kungl. Maj:t tacktes låta utreda under vilka förhållanden statsbidrag må kunna utgå till avlöning av lärare i vissa av folkskolans ordinarie övningsämnen.

Med avseende på motiveringen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat skolöverstyrelsens yttrande i ämnet, vilket yttrande som bilaga finnes fogat vid utskottets utlåtande.

Utan att taga bestämd ståndpunkt till frågan, huruvida skolöverstyrelsens föreskrift, att överlärare bör hava endast 15 lästimmar per vecka, angiver det maximum i fråga om undervisningstid, som lämpligen bör av överlärare utkrävas, medger utskottet, att svårigheter kunna möta för ett lämpligt ordnande av fyllnadstjänstgöring för inom skoldistrikt anställd överlärare, vilken enligt för honom gällande instruktion erhållit minskning i sin undervisningsskyldighet såsom lärare för att kunna fullgöra de speciella uppgifter, vilka åligga honom såsom överlärare. Formellt föreligger intet hinder för ordnande av denna fyllnadstjänstgöring genom anställande av särskild övningslärare, men då bidrag av statsmedel icke utgår till avlöning åt lärare i andra folkskolans obligatoriska övningsämnen än slöjd och hushållsgöromål, såvida icke läraren är examinerad folkskollärare, är skoldistrikt, som på nu

Utskottet.

angivet sätt vill lösa det föreliggande spørsmålet, i de flesta fall hänvisat till att ensamt bära kostnaderna för den ifrågavarande lärarens avlöning. Detta förhållande är givetvis ägnat att motverka fyllnadstjänstgöringens ordnande genom anlitande av övningslärare, för vilken anordning eljest även statlig sparsamhet kan anföras såsom skäl. Det är också tänkbart, att förhållandet kan motverka tillsättandet av överlärare i skoldistrikt, där en sådan ledare av det lokala skolväsendet skulle ha en avgjort gagnelig uppgift att fylla.

Från nu antydda utgångspunkt har motionären i motiveringen för sin framställning uteslutande tagit sikte på önskvärdheten av statsbidrag till avlöning av övningslärare i gymnastik. I motionens slutyrkande talas däremot icke endast om gymnastiklärare utan om lärare i "vissa av folkskolans ordinarie övningsämnen".

En sådan begränsning av frågan, som den motiveringen innefattar, finner utskottet icke hållbar. Väl har gymnastikundervisningen beretts ökat utrymme i den nya kursplanen för rikets folkskolor, och i insikt om betydelsen av de ungas kroppsliga fostran hava många skoldistrikt underkastat sig betydande ekonomiska uppoffringar för anskaffande av lämpliga lokaler och övrig material för undervisningen i gymnastik. Men för en anordning, som skulle innebära en ny gradering av folkskolans övningsämnen och leda till en lägre värdering av sådana ämnen som sång, teckning och trädgårdsskötsel, hava skäl icke förebragts.

I anslutning närmast till motionärens yrkande synes oundvikligt att giva frågan räckvidd även över dessa ämnen och att sålunda icke begränsa den till att avse endast beredande av statsbidrag till avlöning åt gymnastiklärare. Så framlagt måste emellertid det förevarande spørsmålet prövas från mera allmänna och principiella synpunkter. Och vid en sådan prövning visar sig snart, att frågan är av den invecklade natur och har den pedagogiska innebörd, att den näppeligen bör på den begränsade grundvalen av nu föreliggande motion upptagas till avgörande. Frågan sammanhänger med spørsmålet om lämpligheten av utsträckt användning av fackläraresystemet i folkskolan. Och i detta spørsmål äro meningarna fortfarande mycket delade, även om utvecklingen i större samhällen synes gå i riktning mot ökad användning av speciallärare. Vilka fördelar, som härigenom än må vinnas för undervisningen, är dock utskottet tveksamt om, huruvida detta system från uppfostrans synpunkt kan anses ha visat sådana frukter, att tidpunkten är inne att genom särskilda åtgärder främja dess utveckling. Frågan har tidigare varit föremål för övervägande, men Kungl. Maj:t och riksdagen ha lika litet som skolöverstyrelsen funnit sig beredda att taga definitiv ståndpunkt till densamma.

Utskottet vill också framhålla, dels att en anordning med särskilt statsbidrag till avlöning åt lärare i övningsämne vid folkskola svårigen kan ge-

nomföras utan fastställande av en viss minimiavlöning för sådan lärare, dels att den av motionären påyrkade reformen näppeligen kan läggas så, att dess ekonomiska fördelar förbehållas de skoldistrikt, där frågan om anställande av överlärare är eller blir aktuell utan måste få tagas i anspråk även av de större skoldistrikt, som tidigare anställt överlärare och facklärare och som genom statsbidrag till övningslärare skulle vinna en avsevärd ekonomisk fördel. Då dessa senare skoldistrikt i regel icke tillhöra de ifråga om utgifter för skolväsendet mest betungade, synes även den ekonomiska varsamhet, som tidsläget nödvändiggör, mana till betänksamhet inför åtgärder, vilkas konsekvenser ej låta sig bestämt överblickas.

Utskottet uppskattar motionärens syfte att underlätta anställandet av överlärare, där detta är till fördel för undervisningen, men förväntar att skolöverstyrelsen ägnar sin uppmärksamhet åt utvecklingen av facklärarsystemet i folkskolan och åt den möjlighet till sådant underlättande, som i samband härmed eller på annat sätt kan yppa sig. Då den av motionären väckta frågan icke ännu synes mogen för sin lösning, får utskottet med stöd av det anförda hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 28 mars 1922.

På utskottets vägnar:

A. OLSSON i Mora.

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar *Olsson i Mora, Bergström, Öhman, Paulsen, Wallerius, Gardell, Johansson i Edsbyn, Wagnsson* och fröken *Wellin*.

Reservation

av fröken *Wellin*, som ansett, att utskottets utlåtande bort erhålla följande lydelse:

"Så som motionären formulerat sin hemställan, finner utskottet det befogat, att principfrågan angående facklärares användande inom folkskoleun-

dervisningen uti skolöverstyrelsens utlåtande över denna motion blivit föremål för en ingående behandling. Och denna utmynnar i ett slutomdöme, som synes förklarligt. Vid detta omdöme skulle även utskottet för sin del kunnat stanna, om det icke funnit, att det föreligger både *möjlighet* och *sakskäl* för att hålla det önskemål, som föranlett motionen, inom bestämd begränsning och för att giva uttryck åt detta i utskottets hemställan.

Motionären har nämligen i motiveringen utgått från det fall, då genom överlärares befrielse från visst antal undervisningstimmar skoldistrikt ställes inför uppgiften att skaffa ersättare åt honom för dessa timmar; och han har framhållit, att detta kan ske antingen genom anställandet av folkskollärare eller genom anlåtandet av särskilda facklärare i de ordinarie övningsämnena (såsom ersättare i sin ordning för folkskollärare, vilka övertaga den undervisning, från vilken överläraren befriats). Det är på det sistnämnda alternativet, som motionen syftar. — Att härvid någon gradering skulle förekomma i fråga om de övningsämnen, för vilka statsbidrag nu icke utgår till facklärare, måste anses uteslutet. —

Möjligheten till nämnda begränsning finner utskottet vara given, *dels* därigenom att det är fråga endast om sådana skoldistrikt, inom vilka kompetenta facklärare finnas att tillgå, något som vid eventuell ansökan om statsbidrag det torde böra åligga vederbörande folkskoleinspektör att i varje särskilt fall konstatera, *dels ock* därigenom att för vissa skoldistrikt det förstnämnda alternativet, nämligen anställandet av folkskollärare, icke bör ifrågakomma, emedan hans tjänstgöring utöver de ifrågavarande timmarna icke är behöfvig. Det är med andra ord de fall, där kompetent övningslärare kan erhållas och detta visar sig vara den enda rimliga och lämpliga ersättningen för överlärares undervisning. Detta kan inträffa i de många skoldistrikt, där endast en överlärare är anställd. Det är alltså endast där folkskollärare ej lämpligen kan anställas, som statsbidrag till övriga lärare bör utgå för ifrågavarande tjänstgöring.

För de stora skoldistrikten med flera överlärare och många undervisningsavdelningar torde däremot denna utväg i allmänhet vara lämplig och därmed det andra alternativet uteslutet.

Motionären framhåller helt visst med rätta, att en lösning av frågan enligt alternativ 1, genom anställande av en i viss mån övertalig lärare, givetvis i de flesta fall torde bli väsentligt dyrare för staten än en lösning enligt alternativ 2, d. v. s. genom anlåtande av facklärare med statsbidrag.

Utskottet, som således funnit, att här är fråga om ett särskilt och avgränsat fall, måste likväl av följande *sakskäl* tillmäta det den betydelse, att det bör påkalla en utredning.

Det torde framgå av vad som nu blivit anfört, att den allmänna synpunkt, ur vilken utskottet anser sig böra betrakta denna fråga, icke är fackläraresystemets utan *överlärareinstitutionens*. Angående denna föreligger bl. a. stadgandet (Folk. stadg. § 8), att, där förhållandena göra det behövt, överlärare skall tillsättas, och i den av motionären åberopade normalinstruktionen givas bestämmelser om hans tjänstgöring, innefattande jämväl begränsning av hans undervisningstimmar per vecka till högst 15. Vid utfärdandet av sistnämnda bestämmelse torde helt visst icke ha avsetts att föranleda anställandet av övertalig lärare eller i annat fall lämna åt vederbörande skoldistrikt att ensamt draga kostnaderna för timlärares avlöning. Fastmer bör även i detta fall givetvis äga tillämpning, vad som i hithörande författningar eljest är regel, att, när ett skoldistrikt följer gällande föreskrifter, det skall åtnjuta statsbidrag för alla erforderliga undervisningstimmar. Med fullt fog är det därför som bestämmelser äskas i den riktning, som motionären antytt i sin motivering, nämligen att där icke annan anordning är lämplig, övningslärare må med åtnjutande av statsbidrag anlitas till ersättning för stadgad minskning i överlärares undervisning. Statsbidrag bör i sådant fall utgå även för ämnena sång, teckning och gymnastik. En eventuell bestämmelse härom synes lämpligen kunna införas såsom ett nytt moment i § 18 av kungl. kung. 16/12 1918 ang. avlöning åt lärare vid folk- och småskolor etc. Utskottet kan icke finna annat, än att den avsedda bestämmelsen är att betrakta såsom ett slags *vikariatbestämmelse*. Det är visserligen ett permanent vikariat det är fråga om; men det är också fråga om ersättning för undervisning, från vilken lärare erhållit befrielse.

Då motionären hemställer om utredning, anser utskottet under hänvisning till ovanstående en sådan just nu vara av betydelse, därför att frågan om överlärares tjänstgöring kan sägas vara aktuell och tarvar belysning även i detaljerna. Utskottet får hemställa,

att andra kammaren måtte för sin del besluta,
att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla,
det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida och i vad mån
statsbidrag må kunna utgå till avlöning av övningslärare i
folkskola vid fyllnadstjänstgöring för överlärare."

*Bilaga.**Till andra kammarens första tillfälliga utskott.*

Sedan Kungl. Maj:t genom nådig remiss anbefallt Skolöverstyrelsen att avgiva av andra kammarens första tillfälliga utskott begärt yttrande rörande, bland annat, en av herr Uddenberg i Varberg väckt motion (nr 69) om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beviljande av statsbidrag till avlöning av vissa övningslärare vid folkskolorna, får överstyrelsen härmed bekräftande ifrågavarande motion anföra följande.

Motionen utmynnar i yrkandet, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, under vilka förhållanden statsbidrag må kunna utgå till avlöning av lärare i vissa av folkskolans ordinarie övningsämnen. Av motiveringen framgår, att själva huvudspörsmålet för motionären varit att finna en lösning på frågan om ett lämpligt ordnande av fyllnadstjänstgöring för inom skoldistrikt anställd överlärare, då denne enligt för honom gällande instruktion erhållit minskning i sin undervisningsskyldighet såsom lärare för att kunna fullgöra de speciella uppgifter, vilka åligga honom såsom överlärare. En av de utvägar, som vid ordnandet av sagda angelägenhet lämpligen kunde tillgripas, vore, framhåller motionären, anställande av en särskild övningslärare i gymnastik, men borde i sådant fall till förekommande av att skoldistriktet ej ensamt finge bära kostnaderna för ifrågavarande övningslärares avlöning statsbidrag utgå jämväl till sådan lärares avlöning.

På grund av de erfarenheter, som under de senaste åren vunnits, då överlärare i allt större utsträckning anställas såsom ledare av det lokala skolväsendet icke blott i städerna utan även i större landsbygdsdistrikt, har även överstyrelsen funnit, att ordnandet av den fråga, vilken för motionären sålunda varit utgångspunkten, är ett betydelsefullt spörsmål, som icke alltid, särskilt då överlärare anställs i skolor med ett mindre antal läraravdelningar, är lätt att lösa. Ehuru härvid även andra utvägar än de av motionären antydda skulle kunna anvisas, finner sig överstyrelsen dock icke böra mera ingående uppehålla sig vid denna sida av motionärens framställning, enär för utskottet och riksdagen det i motionen gjorda yrkandet i frågans nuvarande läge lär bli huvudsaken. Detta torde framgå redan därav, att anställandet av särskilda övningslärare i bland annat det syfte, som av motionären anges, ingalunda möter något formellt hinder. Tvärtom heter det i folkskolestadgans § 2, att för undervisning i övningsämnen särskilda lärare

må kunna antagas, och i § 24 av samma stadga lämnas närmare anvisningar i fråga om övningslärares anställande.

Vad det nu sålunda närmast gäller, är frågan om bidrag av statsmedel till avlöning åt sådana övningslärare i folkskolan, som anställas för handhavande av undervisningen i något av skolans obligatoriska övningsämnen, sång, teckning och gymnastik, varigenom dessa ämnen i nämnda hänseende bleve likställda med undervisning i slöjd och i hushållsgöromål, till vilken undervisning särskilt statsbidrag sedan långt tillbaka utgått. Motionären åsyftar i första rummet lärare i gymnastik och motiverar en sådan företrädesrätt dels med det ökade utrymme, som numera beretts detta ämne, dels med de dyrbarare anordningar, som ett rätt bedrivande av undervisningen i ämnet kräva, dels ock med önskvärdheten av att i samhällena befintliga gymnastiklärare finge tillfälle att utöva sin verksamhet i folkskolan. I motionens hemställan talas dock icke endast om gymnastiklärare utan om lärare i "vissa av folkskolans ordinarie övningsämnen".

Skolöverstyrelsen håller emellertid före, att vid denna frågas behandling man svårligen kan göra en sådan begränsning som den i motionen antydda. Ville man göra ett försök till gradering av övningsämnenas betydelse, skulle det bliva svårt att anföra övertygande skäl, varför man, när det blir fråga om verklig fackinsikt för handhavande av undervisningen i desamma, skulle till exempel föra ämnena sång, teckning och trädgårdsskötsel till en lägre klass än ämnet gymnastik. Man torde sålunda, enligt överstyrelsens mening, icke kunna komma ifrån, att det förevarande spörsmålet i första hand upptages till prövning från mera allmänna och principiella synpunkter.

En anordning med särskilt statsbidrag till avlöning av lärare i övningsämne vid folkskolan förutsätter givetvis även fastställande av en viss minimiavlöning för sådan övningslärare såsom villkor för erhållande av statsbidraget. Överstyrelsen vill i detta sammanhang erinra om, i vad mån denna fråga tidigare varit föremål för övervägande. I lärarelönenämndens den 31 oktober 1914 avgivna betänkande framhåller nämnden (huvudbetänkandet sid. 262), att den i samband med frågan om lönereglering för folkskolans lärarpersonal på grund av gjorda framställningar även undersökt, huruvida över huvud taget övningslärarna vid folkskolorna skulle kunna genom laga stadganden tillförsäkras den fastare ställning och de avlöningsförmåner, som nu tillkomma folkskollärare i allmänhet. Det hade därvid, framhöll nämnden, allt klarare framträtt, att frågan om övningslärarinstitutionen vid folkskolorna vore en pedagogisk fråga, som icke borde lösas som ett moment i den allmänna löneregleringsfrågan. Mot en anordning sådan som den ifrågasatta torde, framhöll nämnden, också inom folkskolan i allmänhet förefinnas någon obenägenhet, grundad på den uppfattningen, att facklärarsystemet över huvud taget vore mindre lämpligt på folkskolans område och åtminstone icke borde genom några enkom för ändamålet avsedda åtgärder beredas ökad terräng. Härtill komme, att antalet övningslärare med full tjänstgöring vore jämförelsevis litet, samt att sådana lärare icke förekomme annorstädes än i några få större samhällen. Emellertid fordrade billigheten, att där övningslärare med full tjänstgöring blivit mera stadigvarande anställda, de ock skulle beredas en någorlunda tryggad

ekonomisk existens. Att draga försorg härom tillkomme enligt nämndens mening i första hand de samhällen, där sådana lärare anställts, och för att underlätta samhällenas strävan härutinnan borde tillfälle beredas för dessa lärares pensionering.

De myndigheter, som sedan haft att behandla denna fråga, hava ställt sig på lärarlönenämndens ståndpunkt, och något försök att föra utvecklingen in på den vägen, att statsbidrag komme att utgå till avlöning åt särskilda lärare i folkskolans ordinarie övningsämnen, har icke heller blivit gjort varken från överstyrelsens sida eller från annat håll. I proposition till 1919 års riksdag (nr 8) angående ökade bidrag till undervisning i slöjd och hushållsgöromål yttrade sålunda föredragande departementschefen bland annat, att det visserligen förhölle sig så, att man inom vissa städer, huvudsakligen några av de större, för ett och annat ämne samt för vissa stadier av folkskolan redan anställt särskilda facklärare, men att meningarna dock ännu vore mycket delade i fråga om lämpligheten av att i någon större utsträckning tillämpa facklärarsystemet. Det borde vara vederbörande skoldistrikts skyldighet att sörja för en i ekonomiskt hänseende fast och tryggad ställning för dessa facklärare, detta så mycket mera som det här gällde ekonomiskt relativt väl situerade samhällen. I riksdagens skrivelse i ärendet (nr 8 A sid. 158) förklarade sig riksdagen, utan att vilja taga någon ståndpunkt till facklärarsystemet i folkskolan, för det dåvarande vilja ansluta sig till departementschefens ställning härutinnan, och syntes det även riksdagen, att det borde ankomma på vederbörande skoldistrikt att sörja för en i ekonomiskt avseende mer fast och tryggad ställning för lärare med tjänstgöring i full utsträckning. Visserligen gällde ifrågavarande yttranden från Kungl. Maj:ts och riksdagens sida närmast lärare i slöjd och hushållsgöromål, till vilka särskilt statsbidrag och viss minimiavlöning utgå, men naturligtvis åsyftades tillika den mera principiella frågan om facklärarsystemet i allmänhet i folkskolan.

Av det nu anförda framgår, att denna sistnämnda fråga är av sådan principiell och invecklad natur, att varken överstyrelsen eller Kungl. Maj:t och riksdagen hittills känt sig beredda att taga definitiv ståndpunkt till densamma.

I en underdånig framställning den 31 augusti 1918 med hemställan om förslag till riksdagen angående bidrag för undervisning i slöjd och hushållsgöromål vid folkskolor samt avlönings- och pensionsbestämmelser för lärarpersonalen i nämnda ämnen, uttalade överstyrelsen med anledning av lärarlönenämndens förslag i ärendet bland annat den uppfattningen, att i samma mån som folkskoleväsendet komme att utvecklas komme också med sannolikhet behovet av särskilt utbildade lärarkrafter för övningsämnena att göra sig allt starkare gällande, vadan man sålunda inom en icke avlägsen framtid torde ha att räkna med ett betydande antal facklärare i ämnena teckning, sång och gymnastik även inom folkskoleväsendet.

En dylik utveckling kan ännu icke sägas hava skett. Fortfarande förhåller det sig nog så, att de övningslärare, som förekomma i någon större utsträckning även i små samhällen och på landsbygden, äro lärare i slöjd och huslig ekonomi, medan särskilda facklärare i andra övningsämnen förekomma endast i de större städerna. För dylika större samhällen vore det

givetvis av ett icke ringa intresse och skulle för dem medföra en avsevärd ekonomisk fördel, att statsbidrag finge utgå till avlöning av sådana lärare. Tydligt skulle också möjlighet till erhållande av statsbidrag för sagda ändamål verka i den riktningen, att allt flera facklärare i folkskolans ordinarie övningsämnen bleve i de större samhällena anställda. Det torde i detta sammanhang böra framhållas, att undervisningens överlämnande på sagda sätt till vissa facklärare naturligtvis icke bör få framkalla ett ökat lärarbehov, därigenom att folkskolans övriga lärare beredas en motsvarande partiell minskning i dem eljest åliggande tjänstgöringsskyldighet. Kontroll mot missbruk i dylik riktning bleve tydligen erforderlig icke minst i det fall, att särskilt statsbidrag utginge till avlöning av särskilda övningslärare.

Överstyrelsen är emellertid icke övertygad om, att det vore en från uppfostrans och undervisningens synpunkt lycklig utveckling, om undervisningen i övningsämnena vid folkskolorna till en mera övervägande del skulle övertagas av speciallärare. Oavsett de övervägande fördelar, som klasslärarsystemet i folkskolan enligt överstyrelsens uppfattning måste innebära — fördelar så stora, att detta system icke bör utan tvingande skäl sönderbrytas — måste ihågkommas, att många av folkskolans lärare och lärarinnor på grund av goda naturanlag och utbildning vid våra moderna seminarier äga goda förutsättningar att kunna undervisa i de övningsämnena, som här äro i fråga, icke minst i gymnastik. Sådana lärarkrafter böra icke vid undervisningen i övningsämnena utträngas av facklärare utan i stället så långt möjligt användas för den undervisning, som de särskilt passa för. Dylikt tillgodogörande av de i varje fall lämpligaste lärarkrafterna kan ske även genom lektionsbyten i lämplig utsträckning. Hinder möter icke heller för att, såsom i ett och annat fall redan förekommer, åt någon av folkskolans lärare anförtros undervisning uteslutande i något av skolans övningsämnen inom de olika klasserna.

A andra sidan måste det uppenbarligen lända undervisningen till gagn, att inom skoldistrikt med mera omfattande folkskoleväsen, där förutsättningar för en sådan anordning föreligga, särskilda facklärare för vissa övningsämnen finnas att tillgå dels i regeln för undervisningen på skolans högsta stadier, dels ock i övrigt till hjälp och ledning där så behöves.

Vad beträffar övningslärarnas vid folkskolan ställning torde särskilt böra beaktas, att genom statsmakternas försorg numera för dem beretts möjlighet till en fast och tryggad ställning i ekonomiskt och rättsligt hänseende genom sådan tjänstereglering, som omförmäles i § 5 i reglementet för statens anstalt för pensionering av folkskollärare med flera, med vilken tjänstereglering, som skall beslutas av huvudmannen och godkännas av skolöverstyrelsen, följer pensionsrätt i sagda pensionsanstalt enligt samma grunder, som gälla för folk- och småskollärare. Ett stort antal skoldistrikt har ock redan begagnat denna möjlighet och berett sina vid folkskolan anställda övningslärare en fastare anställning samt ordnade löne- och pensionsförhållanden.

Överstyrelsen är fortfarande av den uppfattningen, att utvecklingen kan väntas gå i den riktningen, att behovet av särskilt utbildade lärarkrafter för övningsämnena i folkskolan kommer att göra sig mer och mer gällande och att alltså frågan om särskilt statsbidrag för sådana lärares avlöande i

sinom tid kommer att kräva sin lösning. Av vad ovan anförts torde emellertid framgå, att detta spörsmål ännu näppeligen befinner sig i det läge, att det är moget för en lösning, och att det alltså tills vidare borde kunna få bero vid de åtgärder, som av statsmakterna vidtagits för att för skoldistriktet underlätta anställandet av dylika facklärare.

Stockholm den 17 februari 1922.

Sven Nylund.

AUG. FALK.

Gustaf Redelius.

STOCKHOLM

A.-B. Hasse W. Tullbergs Boktryckeri 1922.